

0.2 Onderzoeksstructuren

“La frontière est un objet de recherche difficile à cerner”
Nicolas Haesler¹

Wereldwijd (maar vooral in Europa) zijn er (steeds meer) instituten, netwerken, werkgroepen, programma's en andere structurele initiatieven die grenzen als hoofdthema hebben.

De belangrijkste instelling vormt het

International Boundaries Research Unit (IBRU) - Centre for Border Research

°1989, Durham (Verenigd Koninkrijk), Durham University

www.dur.ac.uk/ibru (accessed 15-06-2020)

Borderlines Newsletter (2001-)

Hét toonaangevend onderzoekscentrum voor internationale grensbepaling en (de regeling van) grensconflicten. Inzonderheid rond maritieme grenzen doen staten vaak beroep op op het instituut. Publiceert *Boundary and Territory Briefings* en *Maritime Briefings* over grensbepaling wereldwijd (van 1993 tot 2002 waren er de *Boundary & Security Briefings*). Op de website wordt de actualiteit gevolgd in de rubriek *Boundary News* en staan er o.m. gedetailleerde kaarten (o.a. rond de aanspraken in het Noordpoolgebied), een databestand rond riviergrenzen, de bibliografie van J.R.V. Prescott enz.

IBRU-stafmedewerker Martin Pratt commercialiseerde de dienstverlening aan overheden, internationale organisaties en privé-klante inzake actuele grenzen langs:

Bordermap Consulting

Airdrie (Canada)

[<bordermap.com>](http://bordermap.com)

Verleent assistentie bij internationale grensbepaling en territoriale conflicten. Op de website bevindt zich een *Gallery* van foto's (met identificatie) rond grenzen.

De overgrote meerderheid bestudeert echter de (actuele) invloed van de grens op het grensverkeer, de identiteit en de grenslandschappen (en dus niet de totstandkoming). De *éminence grise* onder hen is de

Association for Borderland Studies (ABS)

°1976, Arizona State University (School of Transborder Studies)

[<www.absborderlands.org>](http://www.absborderlands.org) (accessed 15-06-2022)

Journal of Borderlands (1986-), *La Frontera Newsletter* (?1979-)

¹ “De grens is een moeilijk te omschrijven onderzoeksonderwerp”: N. Haesler, Sabine Dullin, *La frontière épaisse. Aux origines des politiques soviétiques (1920 – 1940)*, In: *Lectures. Les comptes rendus*, 26 janvier 2015: <http://journals.openedition.org/lectures/16833> [accessed 27-07-2022]. “*Tantôt elle se présente dans sa plénitude historique et politique, tantôt elle se soustrait à l'analyse par la complexité de ses multiples significations. Sabine Dullin note dans l'introduction que la frontière « met en interaction des individus, des administrations et des idéologies, [qu'elle] apparaît comme un lieu essentiel d'affirmation du politique sous toutes ses formes » (p. 14). À la fois lieu de cristallisation d'enjeux géopolitiques, lieu de friction et lieu de constitution identitaire, la frontière est un objet tant statique que dynamique, à la fois saisissable et insaisissable, intéressant toujours*1. *La frontière dont il est question dans le livre de Sabine Dullin n'est pas une simple ligne d'opposition. Elle est une frontière épaisse, une zone, une vitrine et une matrice.*”

Houdt om de vier jaar een *World Border Conference*. Het Amerikaans-Mexicaanse grensgebied is het centraal thema van de 'School'.

Een andere coryfee is het

Nijmegen Centre for Border Research (NCBR)

°1998, Nijmegen (Nederland), Radboud Universiteit (o.l.v. o.m. Henk van Houtum)
www.kun.nl/ncbr (accessed 15-06-2022)

Bestudeert euregio's, grensregio's, transnationale economische, sociale en politieke netwerken, grenzen als barrières, ruimtelijke identiteit, mentale grenzen, grenzen als sociale constructies. Op de website staat een uitgebreide literatuurlijst en links met andere instituten e.d.

Interessant *new kid on the block*, en met Belgische (Waalse) participatie (door de Universiteit de Liège), is het

UNiGR-Center for Border Studies (UniGR-CBS)

°2014, Esch-sur-Alzette (LUX)
<<http://cbs.uni-gr.eu/en>> (accessed 10-06-2022).

Newsletter (2018-), *Information Letter* (maandelijks).

Transnationaal interdisciplinair netwerk van onderzoekers binnen de groepering University of the Greater Region-UniGR (samengesteld uit de universiteiten van Luxemburg, Kaiserslautern, Luik, Lotharingen, Saarland, Trier) en gesubsidieerd met Europees (Interreg) projectgeld (2018-2022) en door enkele regionale overheden (w.o. Wallonië). Het wil een Europees kenniscentrum rond *Border Studies* creëren rond met name de grenspraktijken als een resultaat van politieke, sociale, economische, ecologische en culturele processen en de invloed van grenzen op de ruimtelijkheid in de grensregio's en daarover een dialoog ontwikkelen met de institutionele en socio-economische spelers. Daarvoor startte het onder meer met een Master in Border Studies en het wil een *UniGR-CBS Digital Knowledge and Documentation Center Border Studies* samenstellen met een 180 samenvattingen van sleuteldocumenten rond transnationale stedelijke en territoriale dynamieken, migratie en demografie, taal en culturele identiteit, mobiliteit en transport, werkgelegenheid en economie alsook over grenstheorie. Daarnaast wordt een *UniGR-CBS Glossary Border Studies* uitgewerkt met basisconcepten rond *border studies*. Op de website is er ook een *Border Gallery* met fotoreeksen over de materiële veruitwendiging van grenzen (met een speciale reeks over de gevolgen van Covid-19).

Onder de instituten waarvan grenzen (slechts) één van de hoofdthema's is belangrijk:

Istituto di Sociologica Internazionale (ISIG)

°1968, Gorizia (Italië)

<https://isig.it/en>

ISIG-Journal. Quarterly of International Sociology (1991-)

Newsletter (?2022-)

Vanuit een politieke beleidsvoorbereiding en/of maatschappelijke dienstverlening ontstane initiatieven, maar met daarvoor wetenschappelijke productie, zijn o.m.:

Centre for Cross Border Studies

°1999, Armagh (Noord-Ierland, VK)

<crossborder.ie> (accessed 08-06-2022)

The Journal of Cross Border Studies in Ireland (2006-)

Border-Zine (2013-)

Specifiek voor Ierland, in opvolging van het Goede Vrijdagakkoord.

Centre for Transboundary Cooperation

°1998, Tartu (Estland)

www.lake-peipus.net.

Ontstaan vanuit een project gestart in 1993, ligt de nadruk op milieuproblematiek van en de ontwikkeling van grensgebieden (inz. Estland//Russische Federatie).

Centra die de afgelopen decennia waardevol werk hebben afgeleverd, maar waarvan de activiteit schijnt stilgevallen, zijn:

Center for Grænseregionsforskning (Centre for Border Region Studies-CBRS)

°2016, Sønderborg (Denemarken), Syddansk Universitet.

Opvolger van het **Institut for Grænseregionsforskning (IGF)**: °1976, Aabenraa > (2007) Sønderborg (Denemarken), als onderdeel van de Syddansk Universitet (www.ifg.dk)

Dat bestudeerde de Europese grensregio's, grensoverschrijdende samenwerking en de evolutie rond de Deens//Duitse grens, alsook de geschiedenis van meerderheid en minderheid in de Europese grensregio's, inzonderheid de Duitse in Zuid-Jutland.

Centre de Recherches sur les Problèmes de la Frontière (CRPF).

Université de Perpignan (F).

Er zijn ook instituten met een continentaal, regionaal of lokaal onderzoeksgebied: die komen aan bod in de respectievelijke hoofdstukken in het geografische deel drie van de website. Ten slotte zijn er enkele die een specifiek onderwerp behandelen, zoals de psychologische werking: zie daarvoor het diachronische deel twee.

Apart is:

Borders in Globalization-Review (BIG-Review), °2019.

Open-source tijdschrift voor academisch én kunstzinnig onderzoek naar grenzen in de 21e eeuw. Het brengt niet alleen wetenschappelijke bijdragen maar ook kunstwerken voort. Grenzen worden immers door het tijdschrift (onder leiding van politicoloog Emmanuel Brunet-Jailly) beschouwd als uitgangspunt voor de studie van differentiatie en integratie, met bijzondere aandacht voor de studie van de grenzen van globalisering en de verschuiving van ruimtelijk-territoriale naar functionele, a-territoriale grenzen. Het tijdschrift biedt een platform om die verschillende soorten grenzen te bespreken, ook in hun invloed op mentale grenzen, in cyberspace enz.